

УДК 355.02

О.М. Семененко¹, Ю.Б. Добровольський², Р.В. Бойко³, Л.М. Семененко³, М.В. Науменко⁴

¹ *Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Київ*

² *Національний авіаційний університет, Київ*

³ *Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ*

⁴ *Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Харків*

МЕТОДИЧНИЙ АПАРАТ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА КОРИГУВАННЯ ПРОГРАМ ТА ПЛАНІВ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті запропоновано методичний апарат обґрунтування та коригування програм та планів розвитку Збройних Сил України з метою його застосування в процесах оборонного планування для підвищення ефективності формування нових та коригування діючих програм та планів розвитку Збройних Сил України.

Ключові слова: *плани розвитку Збройних Сил України, коригування, ефективність.*

Вступ

Актуальність проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Ефективність формування нових та виконання існуючих програм розвитку країн-членів НАТО знаходиться на достатньо високому рівні, бо питанням підвищення ефективності реалізації програм та удосконалення процесів планування приділяється дуже значна увага як на відомчому так і на державному рівні взагалі [1–3]. Більшість програм розвитку силових відомств країн-членів НАТО постійно досліджуються та удосконалюються. В процесах оборонного планування цих країн існують спеціальні підходи щодо формування програм такого рівня, оцінювання ефективності їх виконання та формування, а також ефективного їх коригування [3; 5]. Середньо та довгострокові програми розвитку силових відомств складаються в одне єдине ціле щодо розвитку самого відомства та є довготривалими, тобто трансформуються одна в одну з часом за стратегічним планом розвитку відомства. Про ефективність їх формування та виконання свідчать навіть такі статистичні показники: з 64 довгострокових програм розвитку оборонної сфери США з 60-х років закрито тільки 2 програми за низької ефективності їх реалізації та призупинено 4 із-за економічних міркувань [1–3]. Тобто 92% середньо та довгострокових програм розвитку оборонної сфери США є ефективними та діючими навіть за постійних змін навколишньої воєнно-політичної обстановки навколо країни.

Підвищення ефективності програм та планів розвитку ЗС України (ЗС) є однією з основних складових реалізації головної мети керівництва держави та ЗС України щодо подальшого оновлення ЗС у найближчій перспективі [4–7]. Аналіз результатів виконання Планів утримання та розвитку ЗС Украї-

ни (ПУР) та Державних програм розвитку (реформування) ЗС України (ДПРР) (далі – програм та планів) минулих періодів виявив досить низькі показники ефективності як виконання заходів програм (34–61%), так і фінансування їх (58–87%) [10–12]. Однією з головних причин таких результатів є недосконалість існуючих підходів до формування та коригування планів та програм розвитку ЗС України. Сьогодні коригування планів розвитку ЗС України в більшості випадків відбувається в ручному режимі, а Державні програми розвитку ЗС України взагалі не коригуються протягом їх дії. Все це призводить до низьких показників ефективності виконання цих програм та планів та неможливості їх поєднання в єдиний стратегічний задум розвитку ЗС України.

У сучасних реаліях розвитку ЗС України, в умовах практичного застосування ЗС України щодо оборони держави від зовнішнього агресора та складної економічної ситуації в країні [4–9] питання підвищення ефективності формування та виконання програм та планів розвитку ЗС України, а також підвищення ефективності використання державних коштів на них є своєчасними та актуальними питаннями сьогодення.

Аналіз останніх досліджень, публікацій та низки документів свідчить про зростання уваги до питань ефективності виконання програм та планів розвитку ЗС України за минулі роки, а також ефективності витрачання коштів за ними [4–12]. Деякі міркування щодо впровадження нових методичних підходів до оцінювання ефективності виконання заходів програм та планів розвитку ЗС України наведені в [8–12]. Разом з тим, у дослідженнях та публікаціях на сучасному етапі розвитку та реформування ЗС України в системі оборонного планування питанням обґрунтованого коригування програм та

планів розвитку (реформування) ЗС України [5] практично не приділялося уваги. Існуючі умови розвитку ЗС України вимагають як найшвидше впровадити нові ефективні підходи щодо формування програм і планів розвитку ЗС України та коригування їх в процесі практичної реалізації. Одним з можливих шляхів удосконалення процесів формування та виконання програм та планів розвитку ЗС України є розроблення єдиного інтегрованого методичного підходу до процесів формування, виконання, оцінювання та коригування програм та планів розвитку ЗС України. Цей методичний підхід повинен дозволяти науково обґрунтовувати зміст програм та планів розвитку ЗС України, оцінювати проміжні та кінцеві результати їх виконання та дозволяти обґрунтовано їх коригувати в процесі їх реалізації.

Тому метою статті є визначення методичного апарату обґрунтування та коригування програм та планів розвитку ЗС України з метою підвищення ефективності виконання програм та планів розвитку ЗС України.

Виклад основних положень матеріалу статті

Розроблений Методичний апарат обґрунтування та коригування заходів програм та планів розвитку ЗС України (далі – Методичний апарат) – є сукупністю прийомів (способів) отримання практичних результатів щодо ефективного формування та коригування програм та планів розвитку (реформування) ЗС України на визначений період часу. Його метою є удосконалення функціонування наявного механізму формування програм та планів розвитку ЗС України. Головним завданням Методичного апарату є підвищення ефективності формування програм і планів розвитку (реформування) ЗС України та ефективності їх виконання протягом визначеного періоду часу з метою максимального наближення до головної (стратегічної) цілі щодо визначеного обрису та стану ЗС України на кінець планового та на подальші періоди (принцип програмно-цільового планування). Розроблений Методичний апарат повинен забезпечити оптимізацію досягнення головної мети розвитку ЗС України шляхом підвищення ефективності процесів формування (обґрунтування завдань та заходів в програмах та планах) та коригування (коригування переліків та результатів виконання завдань та заходів в програмах та планах) програм та планів розвитку (реформування) ЗС України.

Загальна структурна схема Методичного апарату обґрунтування та коригування заходів в програмах (планах) реформування та розвитку ЗС України наведена на рис. 1. Методичний апарат складається з двох головних складових: перша – це Методика оцінювання результатів виконання програм (планів)

розвитку ЗС України; друга – це Методика обґрунтування та коригування заходів програм (планів) розвитку та реформування ЗС України. Методики взаємопов'язані між собою, але можуть застосовуватися окремо одна від одної в залежності від мети поставленого завдання відповідно до програм (планів) розвитку ЗС України. Основні положення Методики оцінювання результатів виконання заходів та завдань програм і планів розвитку ЗС України наведені в [9–11].

Повна структурно-логічна схема розробленого Методичного апарату обґрунтування та коригування заходів в програмах (планах) реформування та розвитку ЗС України наведена на рис. 2.

Запропонований Методичний апарат визначає порядок та зміст проведення розрахунків під час: оцінювання результатів виконання програм (планів) за минулий період; формування нових програм (планів) із урахуванням оцінок результатів виконання за попередні періоди; коригування діючих програм (планів) із урахуванням помилок за минулі періоди їх виконання та обстановки на час виконання (актуальність заходів, зміни достатності фінансування тощо).

Основними завдання Методичного апарату є: визначення підходів щодо використання результатів оцінювання виконання заходів та завдань програм (планів) розвитку (реформування) ЗС України під час обґрунтування та коригування програм та планів розвитку ЗС на наступні планові періоди; формування підходів до рейтингування (або ранжування) заходів в завданнях з метою обґрунтування їх доцільності на наступний плановий період; визначення підходу до розподілу виділеного фінансового ресурсу за обґрунтованими заходами та завданнями програм (планів) на наступний плановий період; формування підходів щодо порядку та змісту розподілу недовиконаних заходів за часом їх виконання (розподіл за роками програми); коригування проміжних та кінцевих результатів виконання заходів та завдань програм (планів) розвитку ЗС України; розроблення практичних рекомендацій щодо порядку та змісту виконання заходів та завдань програм (планів) розвитку (реформування) ЗС України на наступні планові періоди та визначення необхідних обсягів фінансування на ці періоди.

Методичний апарат обґрунтування та коригування заходів в програмах (планах) реформування та розвитку ЗС України складається з чотирьох етапів, які, в свою чергу, розбиті на окремі блоки проведення часткових розрахунків за різними напрямками.

На першому етапі здійснюється формування бази вихідних даних, основою якої є: результати оцінювання виконання заходів, завдань ПУР ЗС України в рамках ДППР та ДППР в цілому за минулий плановий період її виконання;

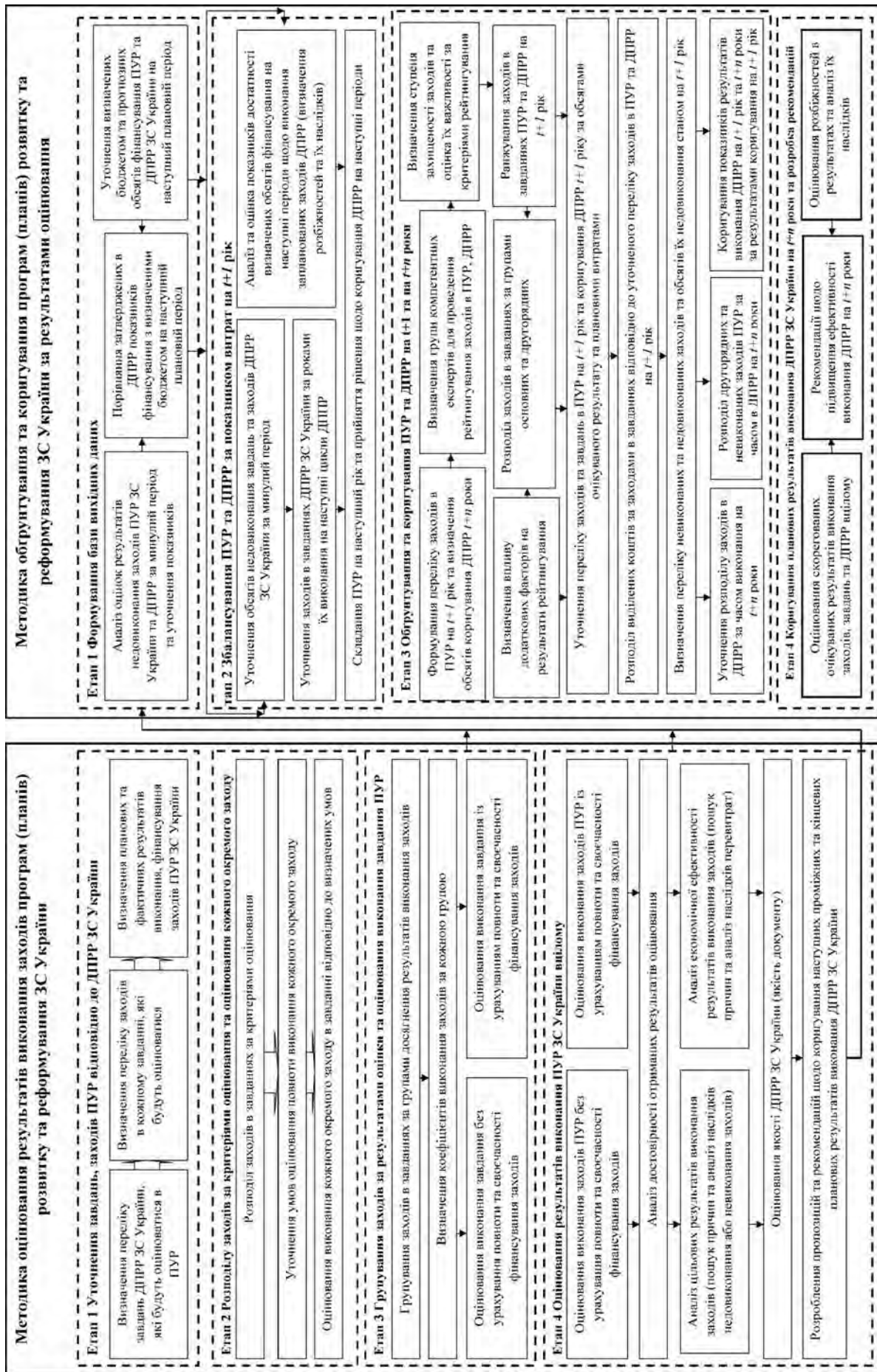

Рис. 1. Загальна структурна схема Методичного апарату обґрунтування та коригування програм та планів розвитку ЗС України

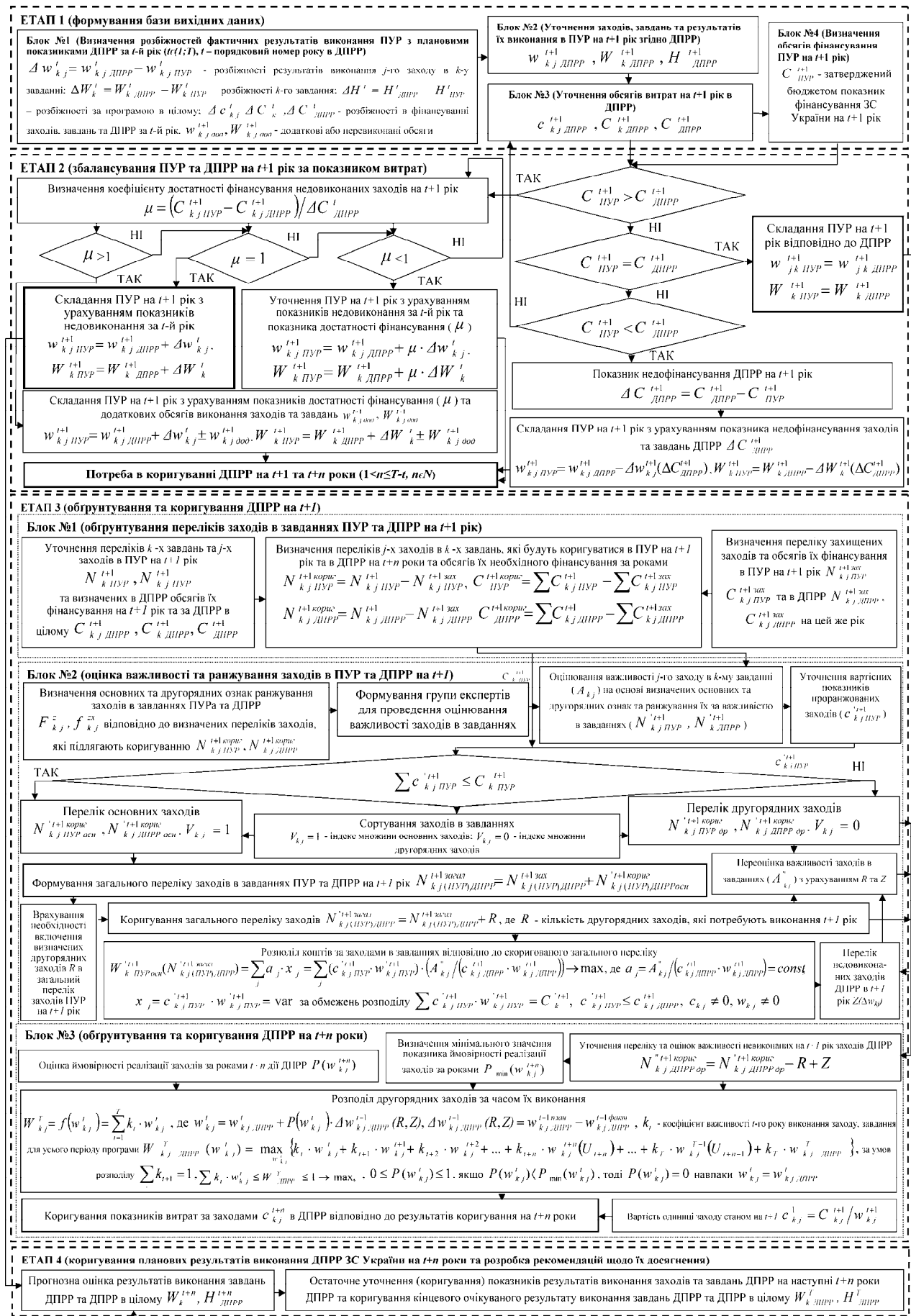

Рис. 2. Методичний апарат обґрунтування та коригування програм та планів розвитку (реформування) ЗС України

затверджені бюджетом обсяги фінансування розвитку ЗС України на наступний плановий період її виконання ($C_{П\text{УР}}^{t+1}$ – затверджений бюджетом показник фінансування ЗС України на рік $t+1$). Спочатку проводиться аналіз результатів оцінювання виконання заходів, завдань ПУР ЗС України в рамках ДПРР та ДПРР в цілому за минулий плановий період, який дозволяє визначити розбіжності фактичних результатів виконання ПУР з плановими показниками ДПРР за минулий рік t : розбіжності результатів виконання за j -м заходом в k -му завданні між ПУР та ДПРР на t -й рік виконання ДПРР (Dw_{kj}^t); розбіжності результатів виконання за k -им завданням між ПУР та ДПРР на t -й рік виконання ДПРР (ΔW_k^t); розбіжності за програмою в цілому на t -й рік виконання ДПРР (DN^t); розбіжності у фінансуванні j -х заходів, k -х завдань та ДПРР в цілому за t -й рік (DC_{kj}^t , ΔC_k^t , DC^t). Якщо $Dw_{kj}^t (\Delta W_k^t) < 0$, тоді $\left| Dw_{kj}^t (\Delta W_k^t) \right| = w_{kj\text{дод}}^{t+1}$ – це обсяги перевиконаних заходів, які повинні враховуватися під час коригування ДПРР на наступний рік як за обсягами виконання заходів так і за обсягами їх фінансування на $t+1$ рік. Також в цьому блоці враховуються додаткові обсяги виконання заходів та завдань на рік формування плану $w_{kj\text{дод}}^{t+1}$, $W_{kj\text{дод}}^{t+1}$. Далі здійснюється уточнення необхідних результатів виконання заходів $w_{kj\text{ДПРР}}^{t+1}$, завдань $W_{k\text{ДПРР}}^{t+1}$ та ДПРР в цілому $N_{\text{ДПРР}}^{t+1}$ на $t+1$ рік та остаточно формується змістовна за заходами частина попереднього проекту ПУР на наступний рік. Наступним кроком є уточнення показників обсягів витрат на виконання заходів $c_{kj\text{ДПРР}}^{t+1}$, завдань $C_{k\text{ДПРР}}^{t+1}$ та ДПРР в цілому $C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$ відповідно до уточненої змістовної частини попереднього проекту ПУР. Далі визначаються обсяги фінансування ПУР на $t+1$ рік (рис. 2), тобто остаточно перед формуванням ПУР визначається затверджений бюджетом показник фінансування ЗС України на $t+1$ рік ($C_{\text{ПУР}}^{t+1}$).

На другому етапі здійснюється операція збалансування Плану утримання та розвитку ЗС України на наступний рік відповідно до виділених обсягів державних коштів на цей рік. Тобто за показником достатності фінансування заходів програми розвитку ЗС України на наступний рік приймається рішення щодо порядку складання ПУР та повноти його наповнення. А також у разі достатності фінансування програми на наступний рік приймається рішення щодо складання ПУР відповідно до програми із ура-

хуванням обсягів недовиконаних заходів за минулий рік, а в іншому випадку приймається рішення щодо необхідності коригування плану на наступний рік та програми в цілому на наступний та подальші роки.

Першим кроком цього етапу є порівняння виділених коштів $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ із затвердженими необхідними обсягами фінансування ДПРР на період $t+1$ $C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$.

Якщо після оцінювання виконання завдань та заходів ДПРР за минулий t -й рік не виявлено розбіжностей в планових та отриманих (фактичних) результатах та обсяги виділених коштів на $t+1$ рік відповідають заявленій в ДПРР потребі, тобто $C_{\text{ПУР}}^{t+1} = C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$, тоді складання ПУР на $t+1$ рік відбувається відповідно до ДПРР на цей рік. У разі, якщо після оцінювання виявлені розбіжності планових та фактичних результатів виконання заходів та завдань ДПРР за t -й рік та обсяги фінансування дозволяють їх профінансувати протягом наступного року, тобто $C_{\text{ПУР}}^{t+1} > C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$, тоді необхідно провести процедуру збалансування фінансових показників ПУР на $t+1$ рік з показниками потреби ДПРР та з урахуванням фінансових показників щодо забезпечення недовиконаних заходів ДПРР за минулий t -й рік. А також якщо на початку складання ПУР на $t+1$ рік виникла ситуація, коли затверджені обсяги фінансування заходів ПУР на $t+1$ рік не відповідають заявленим (необхідним) у ДПРР на цей період обсягам фінансування $C_{\text{ПУР}}^{t+1} < C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$, тоді повинен розраховуватися показник недофінансування ДПРР на цей рік (рис. 2), та ПУР на $t+1$ рік повинен складатися з урахуванням показників розбіжностей в фінансуванні.

З зазначеного можна зробити висновок, що у випадку, коли затверджені обсяги фінансування на $t+1$ рік $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ менші за зазначені у ДПРР $C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$ на цей рік ($C_{\text{ПУР}}^{t+1} < C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$), тоді повинно прийматися рішення щодо необхідності формування ПУР на $t+1$ рік з відхиленнями від вимог ДПРР та коригування ДПРР на $t+1$ та подальші роки її дії. Якщо затверджені обсяги фінансування на $t+1$ рік $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ перевищують затверджені в ДПРР $C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$ на цей рік ($C_{\text{ПУР}}^{t+1} > C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$), тоді виникає необхідність вивчення питання щодо їх достатності для фінансування недовиконаних за минулий рік заходів Dw_{kj}^t . Рішення такої задачі можливо тільки за умов розрахунку коефіцієнту достатності фінансування ПУР (m) на $t+1$ рік (рис. 2). Результати розрахунку цього коефіцієнту визначають три можливі рішення щодо подальшого формування ПУР ЗС

України на $t+1$ рік та коригування ДПРР на подальші на $t+n$ роки. У разі якщо виділені обсяги фінансування на $t+1$ рік $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ дозволяють в повному обсязі профінансувати недовиконані в минулому t -му році заходи, тобто $m=1$, тоді складання ПУР на $t+1$ рік відбувається з повним урахуванням показників обсягів недовиконаних заходів за t -й рік. У разі якщо виділені обсяги фінансування на $t+1$ рік $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ перевищують обсяги фінансування навіть при врахуванні й обсягів недовиконаних в минулому t -му році заходів, тобто $m>1$, тоді повинно прийнятися рішення щодо формування ПУР на $t+1$ рік як з повним урахуванням показників обсягів недовиконаних заходів за t -й рік так і з урахуванням додаткових заходів ($w_{k,j,\text{доп}}^{t+1}$) або заходів ДПРР з наступного $t+2$ року, які можуть бути виконані в $t+1$ році. А також за таких обставин приймається рішення щодо необхідності подальшого коригування ДПРР як на $t+1$ так і подальші $t+n$ роки її дії. У випадку якщо виділені обсяги фінансування на $t+1$ рік $C_{\text{ПУР}}^{t+1}$ перевищують обсяги фінансування ДПРР $C_{\text{ДПРР}}^{t+1}$ в цьому році, але їх недостатньо для фінансування усіх обсягів недовиконаних заходів в минулому t -му році, тобто $m<1$, тоді повинно прийнятися рішення щодо формування ПУР на $t+1$ рік з частковим урахуванням показників обсягів недовиконаних заходів за t -й рік в залежності від їх важливості станом на $t+1$ рік ДПРР. А також повинно бути прийнято рішення щодо необхідності подальшого коригування ДПРР як на $t+1$ так і подальші $t+n$ роки її дії. Тобто головними результатами другого етапу є прийняті рішення щодо складання ПУР відповідно до вимог ДПРР станом на $t+1$ рік, або рішень щодо підходу до формування ПУР на $t+1$ рік та ДПРР як на $t+1$ так і подальші $t+n$ роки її дії.

На третьому етапі вирішуються задачі формування ПУР на $t+1$ рік, шляхом обґрунтування важливості заходів в завданнях програми на цей рік, та коригування ДПРР як на $t+1$ так і подальші $t+n$ роки її дії. Для рішення цих задач було розроблено два методи, які дозволяють логічно та математично вирішити задачі ранжування заходів в завданнях програми за показниками їх важливості на рік формування ПУР та задачу коригування ДПРР у разі ситуацій невідповідності затверджених показників фінансування вимогам ДПРР та недовиконання їх заходів за минулі роки.

Блок №1 та блок №2 (рис. 2) складають основу рішення завдання обґрунтування заходів в завданнях ПУР та ДПРР шляхом їх ранжування в завданнях в залежності від їх важливості для формування ПУР на $t+1$ рік. Метод ранжування запропонований у попередніх роботах [8; 12]. Процедура рейтингу-

вання (ранжування) заходів в програмах (планах) дозволяє визначити перелік заходів, які можуть коригуватися на час складання ПУР та ДПРР на $t+1$ на $t+n$ роки та обсяги можливого їх фінансування, відповідно до затверджених витрат на ПУР на $t+1$ рік та ДПРР на цей же рік (рис. 2).

Як зазначалося вище, тому як обсяги фінансування на $t+1$ рік виконання ДПРР не відповідають необхідним постає низка проблематичних питань: Які заходи виконувати та фінансувати в $t+1$ рік виконання ДПРР та чому? Як розподілити виділені фінансові ресурси за заходами в завданнях та в ПУР і ДПРР в цілому? Як розподілити частку необхідних обсягів виконання заходів за роками дії ДПРР, або які заходи виключити з програми взагалі, а які перенести на початок складання наступної програми? Як скоригувати кінцеві показники результатів виконання ДПРР у разі коригування результатів виконання заходів та обсягів їх фінансування протягом періоду виконання ДПРР? На перші два запитання після визначення загального переліку заходів та обсягів їх виконання, а також після розподілу їх на захищені та незахищені і визначення обсягів фінансування не захищених заходів на $t+1$ рік надасть відповідь розроблений метод ранжування заходів в завданнях програм (планів) розвитку ЗС України. На третє запитання розроблений метод коригування програм (планів) розвитку ЗС України.

Після остаточного узгодження переліку основних для виконання заходів в завданнях на час $t+1$ рік ($N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}}$) та оцінки вартості їх виконання ($C(N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}})$) та якщо $\sum C(N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}}) = C_{\text{ПУР}}^{t+1 \text{ кориг}}$, тоді збалансований проект ПУР подається на затвердження з визначеним переліком основних для виконання заходів та обсягів їх фінансування на $t+1$ рік $N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}} \cdot C(N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}})$. Відповідно до переліку основних заходів завдань ПУР (ДПРР), які будуть підлягати виконанню в $t+1$ рік $N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}}$, необхідно буде здійснити заново процедуру оцінювання важливості з метою не врахування результатів другорядних заходів під час оцінювання ефективності виконання завдання та ПУР за рік. Якщо ж під час затвердження проекту ПУР на $t+1$ рік виникає ситуація щодо впливу додаткових факторів на результати обґрунтування заходів в завданнях ($N_{k,j,\text{ПУР осн}}^{t+1 \text{ кориг}}$) (рішення начальників, зміна важливості чи доцільності заходу, зміна поглядів тощо), тобто другорядному заходу ($V_{k,j} = 1$) вольовим рішенням надається статус основного ($V_{k,j} = 1$)

та навпаки. Тоді необхідно провести процедуру перерозподілу заходів в завданнях (V_{kj}^{t+1}) та перерозподілу обсягів виділених коштів. Якщо ж після внесення коректив в збалансований перелік основних заходів $\sum C(N_{kj}^{t+1 \text{ кориг}}) \neq C_{\text{ПУР}}^{t+1 \text{ кориг}}$, тоді формуються умови щодо рішення оптимізаційної

$$W_{k \text{ ПУР осн}}^{t+1} (N_{kj}^{t+1 \text{ загал}}) = \sum_j a_j \cdot x_j = \sum_j (c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1}) \cdot \left(A_{kj} / (c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1}) \right) \rightarrow \max, \quad (1)$$

$$W_{k \text{ ПУР осн}}^{t+1} (N_{kj}^{t+1 \text{ загал}}) = \sum_j a_j \cdot x_j = \sum_j (c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1}) \cdot \left(A_{kj} / (c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1}) \right) \rightarrow \max,$$

де постійний коефіцієнт визначається так

$$a_j = A_{kj} / (c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1}) = \text{const}, \quad (2)$$

а змінна

$$x_j = c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1} = \text{var}, \quad (3)$$

за виконання наступних умов обмежень розподілу

$$\sum c_{kj}^{t+1} \cdot w_{kj}^{t+1} = C_k^{t+1}, \quad (4)$$

$$c_{kj}^{t+1} \leq c_{kj}^{t+1 \text{ ДППР}}, \quad c_{kj} \neq 0, \quad w_{kj} \neq 0.$$

Рішення такої задачі дозволить оптимізувати результати виконання завдання за витратами на заходи з урахуванням оцінок їх важливості (внеску в загальний результат виконання завдання на t+1 рік їх виконання).

Після обґрунтування заходів та обсягів їх виконання на наступний рік в ПУР, у разі виникнення розбіжностей щодо обсягів фінансування ПУР та ДППР на t+1 рік, необхідно буде обсяги виконання другорядних заходів та недовиконаних заходів за t+1 рік перерозподілити за наступними роками програми до кінця її дії. У разі неможливості реалізації цих заходів або у разі відсутності потреби щодо їх виконання в наступні роки програми, заходи в цілому або частка їх результатів виконання повинна бути перенесена до наступної програми або зроблена відмова щодо їх подальшої реалізації.

Для практичної реалізації даної операції було розроблено метод (спосіб) коригування програми розвитку ЗС України протягом періоду її виконання (рис. 2) [13]. Цей спосіб дозволяє обґрунтовано перерозподіляти обсяги виконання другорядних та недовиконаних заходів за часом їх виконання протягом дії програми, а також надасть можливість обґрунтовано коригувати очікувані показники ефективності виконання ДППР на кінець її дії та показники необхідного фінансування ДППР протягом періоду, який залишився до кінця її дії. Цей спосіб побудований на основі математичної моделі з використанням елементів теорії ймовірності, для визначення оцінки

задачі оптимального розподілу обмеженого ресурсу. З математичної точки зору, таку задачу можна вирішити за допомогою використання процедур математичного програмування, в частому випадку лінійного програмування. В загальному вигляді постановку задачі лінійного програмування щодо розподілу обмеженого фінансового ресурсу можна представити як:

ймовірності виконання заходу в той чи інший рік дії програми, та методу динамічного програмування для оптимізації розподілу обсягів виконання другорядних заходів за роками до кінця дії програми.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Запропонований в статті Методичний апарат обґрунтування та коригування програм та планів розвитку ЗС України дозволить фахівцям оборонного планування: обґрунтовано наповнювати зміст програм та планів розвитку ЗС України; вірно коригувати планові результати виконання ДППР ЗС України за роками та в цілому; уникнути ситуацій виключення або недофінансування важливих заходів програм та планів; формувати реальну оцінку ефективності виконання програм та планів розвитку ЗС України з урахуванням зміни обстановки навколо них тощо.

Подальшими дослідженнями за визначеним у статті напрямком є дослідження питань впровадження запропонованого підходу в існуючий механізм оборонного планування.

Список літератури

1. NATO Security Investment Programme – 2014 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.act.nato.int/nsipwww.act.nato.int/nsip.
2. NATO'S DEFENCE AGAINST TERRORISM PROGRAM – 2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.nato.int/nato.../20151029.
3. The United States, NATO, and a New Multilateral Relationship in 2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://books.google.com.ua/books>.
4. Пріоритети розвитку Збройних Сил України з урахуванням участі у гібридній війні 2015-2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/documents>.
5. Україна 2014-2015: Долаючи виклики (аналітичні оцінки) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.razumkov.org.ua/upload/Pidsumky_2014_2015_A4_fnl.pdf.
6. Російська збройна агресія проти України (2014-

2015) / [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://uk.wikipedia.org/>.

7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм: наказ Міністра фінансів України від 17 травня 2011 року №608 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minfin.gov.ua>.

8. Семененко О.М. Метод формування обґрунтованих переліків заходів та завдань в програмах і планах розвитку Збройних Сил України [Текст] / В.П. Дідіченко, О.Г. Водчиць, Р.В. Бойко, О.М. Семененко, О.І. Кремишний // Зб. наук. пр. Харківського університету Повітряних Сил. – Х., 2016. – Вип. 3 (48). – С. 44-51.

9. Семененко О.М. Метод оцінювання воєно-економічних умов розвитку Збройних Сил України [Текст] / О.Г. Водчиць, О.М. Семененко, Ю.Б. Добровольський, Р.В. Бойко, О.І. Кремишний // Зб. наук. пр. Наука і техніка Повітряних Сил України. – Х., 2015. – № 2 (19). – С. 16-23.

10. Семененко О.М. Щодо оцінювання ефективності виконання основних бюджетних програм Міністерства оборони України за період 2016-2014 рр. [Текст] / О.Г. Водчиць, О.М. Семененко, Р.В. Бойко, О.І. Кремишний // Зб. наук. пр. Харківського університету Повітряних Сил. – Х., 2016. – Вип. 1 (46). – С. 41-46.

11. Семененко О.М. Методика воєно-економічного оцінювання результатів виконання заходів програм розвитку Збройних Сил України за плановий рік [Текст] / О.М. Семененко // Зб. наук. пр.. ЦНДІ ЗС України. – К., 2010. – № 3 (53). – С. 78-93.

12. Семененко О.М. Спосіб рейтингування заходів в програмах та планах розвитку ЗС України [Текст] / О.М. Семененко // Зб. наук. пр.. ЦНДІ ЗС України. – К., 2015. – № 3 (73). – С. 192-206.

13. Семененко О.М. Удосконалення методичного апарату обґрунтування та коригування заходів в програмах (планах) реформування та розвитку Збройних Сил України [Текст] / О.М. Семененко, В.П. Дідіченко та ін. // НДР «Меридіан-ОП». К.: ЦНДІ ЗС України, 2015. – С. 78-104.

Надійшла до редколегії 20.10.2016

Рецензент: канд. техн. наук проф. Ю.І. Миргород, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

МЕТОДИЧЕСКИЙ АППАРАТ ОБОСНОВАНИЯ И КОРРЕКТИРОВКИ ПРОГРАММ И ПЛАНОВ РАЗВИТИЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ

О.М. Семененко, Ю.Б. Добровольский, Р.В. Бойко, Л.М. Семененко, М.В. Науменко

В статье предложен методический аппарат обоснования и корректировки программ и планов развития Вооруженных Сил Украины с целью его применения в процессах оборонного планирования для повышения эффективности формирования новых и корректировки действующих программ и планов развития Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: планы развития Вооруженных Сил Украины, корректировки, эффективность.

SYSTEMATIC STUDY UNIT AND ADJUSTMENTS PROGRAMMES AND PLANS OF DEVELOPMENT OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

O.M. Semenenko, Y.B. Dobrovolsky, R.V. Boyko, L.M. Semenenko, M.V. Naumenko

In the article the methodical apparatus study and adjustment programs and development plans Armed Forces of Ukraine with the purpose of its use in defense planning processes in order to improve the efficiency of the formation of new and adjustment of existing programs and development plans of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: development plans of the Armed Forces of Ukraine, adjustments efficiency.